

omnia opera sua quælibet in debitas operationes suas movendo, & requievit; id est: cessavit à novis Creaturis condendis: cum nihil postea fecerit, quod non aliquo modo præcesserit in primis operibus. Requievit etiam in quantum nullarum rerum indigens & nullam à rebus conditis felicitatem obtinens in seipso sibi solus sufficientissimus fuit & mansit infinitè beatus. Benedixit etiam diei septimo non solum in quantum Creaturis benedixit ut multiplicarentur, sed etiam sanctificavit illum in quantum diem illum cultui suo & venerationi specialiter deputavit eò quod in illo cessaverit à productione novarum creaturarum. *Competit* (inquit S. D. hic Q. 73. a. 3. O.) *Septimæ diei sanctificatio: maximè enim sanctificatio cuiuslibet attenditur in hoc, quod in Deo requiescit.* Et hæc breviter dicta de Creaturarum omnium productione sufficiant. Relictâ igitur Philosophis naturalibus consideratione aliarum creaturarum solum ad præcipuas Creaturas videlicet Angelos & homines pertinentia, præcipuè illa, quæ lumen naturale excedunt, deinceps attingemus. Unde sit

DISPUTATIO XXIII.

De substantia & loco Angelorum.

Supremæ inter omnes Creaturas sunt Angeli, quos Philosophi antiqui intelligentias & substantias separatas appellant, de his plures inter Theologos sunt controversiæ, eò quod nec per rationem naturalem nec per sacram Scripturam decidi possint multa, quæ de Angelis quærentur.

QUÆSTIO I.

An in rerum naturâ sint Angeli incorporei & incorruptibiles?

Suppono: Angelus nomen officii est, non naturæ, significat enim nuntium, unde in rigore non con-

venit cœlestibus Spiritibus, nisi quando pro Deo legatione funguntur, communiter tamen illud nomen omnibus substantiis spiritualibus separatis creatis attribuitur, licet enim omnes non mittantur, omnes tamen idonei sunt ut mittantur, habent enim quatuor dotes legato necessarias. Primò Velocissimam agilitatem. Secundò. Perfectissimam rerum agendarum intelligentiam. Tertiò. Promptissimam obedientiam. Quartò. Denique inviolabilem fidelitatem.

DICO 1. *Ad perfectionem universi requiritur, quod sint aliqua Creatura intellectuales* S. Th. hic Q. 50. a. 1. O.

Probatur: Dari Angelos tam clarum est ex Scripturâ ut S. Greg. M. hom. 34. in Evang. dicat: *Esse Angelos & Archangelos penè omnes sacri eloqui pagina testantur*, eorum existentiam etiam suadent varii effectus, quos videmus in energumenis, magis, incantatoribus, qui sæpius secreta revelant, ignotis linguis loquuntur, in aëra feruntur, tempestates movent non propriis virtutibus, quas tam insoliti effectus excedunt, nec speciali Dei auxilio, qui miracula non patrat ad voluntatem iniquorum; ergo id præstant ope Spirituum corpore immunium.

Probatur etiam ex Conc. Lateran. relato in Cap. firmiter de sum. Trin. ubi dicitur: *Quod Deus simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit Creaturam Spiritualem & corporalem, Angelicam videlicet & mundanam ac deinde humanam quasi communem ex corpore & Spiritu constitutam.*

DICO 2. *Licet in Angelo non sit compositio formæ & materiæ; est tamen in eo actus & potentia.* S. Th. hic Q. 5. a. 2. ad 3. Sive licet Angeli non sint puri actus hoc ipso quod creaturæ sunt, sunt tamen incorporei.

Probatur: Perfectio universi exigit naturas perfectè in-

... & Loc
... pure spirituale
... quia universi
... secundum quod
... in possibili. sed un
... election & voluntatem;
... que, quæ dicitur inte
... ale est, amant; atq
... per nomen omni corp
... corpus immensè spiritua
... ejusmodi natura & e
... nus,
... Dicit S. Aug. in 11. Q.
... tribuit corpore locum
... pura, quia non habent
... ad hunc mundum, s
... corpore immensè est: omnia
... verum est, quia sunt de
... cor corpus immensè non
... ut animam.
... Si revera essent S.
... habere corpora, sentirent
... tunc, ubi dicitur Quæst. 47.
... pura, quia non sperant
... ut dicitur esse creandum
... etiam habent & sunt sub
... in tantum tantis acceptant
... C. Th. hic, 1.
... dicitur. Substantia
... & creaturas co
... ad unum extrem
... vna repudiam compar
... vatione dicitur
... vnales & corpore
... corpore.
... Necessè est di

intellectuales & pure spirituales nullum dicentes ordinem ad corpora: quia universum debet assimilari Deo secundum illud, secundum quod à Deo procedit, si talis assimilatio sit possibilis, sed universum procedit à Deo per intellectum & voluntatem; ergo in universo debent esse naturæ, quæ divinam intellectualitatem quantum possibile est, expriment; atqui divina intellectualitas magis per naturas ab omni corpore & ab omni ordine ad corpus immunes exprimitur, ergo admittendæ sunt ejusmodi naturæ & eos Angelos nominamus.

Dices: S. Aug. lib. 83. Q. Q. Quæst. 47. Angelis tribuit corpora lucidissima & ætherea: *Angelica corpora, qualia nos habituros speramus lucidissima atque ætherea esse credendum est.* Item enarrat. in Pl. 85. de corpore humano ait: *comparatum corpori illi, quod futurum est, qualia sunt Angelorum corpora, invenitur corpus hominis mortuum, quamvis adhuc habens animam.*

R. 1. Si revera senserit S. Aug. locis citatis Angelos habere corpora, sententiam illam retractavit lib. 1. retract. ubi super Quæst. 47. ita: *quod dixi Angelica corpora, qualia nos speramus habituros, lucidissima atque ætherea esse credendum est, si hoc sine membris, qua nunc habemus & sine substantia quamvis incorruptibilis tamen carnis accipiatur, erratur.*

R. 2. Cum S. Th. hic a. 1. ad 1. ad Authoritatem S. Joannis Damasc. *Substantia incorporea medium sunt inter Deum & creaturas corporeas. Medium autem comparatum ad unum extremum videtur alterum extremum, sicut tepidum comparatum calido videtur frigidum & hâc ratione dicitur, quod Angeli Deo comparati sint materiales & corporei, non quod in eis sit aliquid de naturâ corporeâ.*

DICO 3. *Necesse est dicere, Angelos secundum suas*

*suam naturam esse incorruptibiles. S. Th. hic Q. 50.
a 5. O.*

Probatur: Quod caret omni materiâ est incorruptibile: quia principium corruptionis est materia, quæ suâ potentialitate est principium corruptionis: eò quod capax sit plures formas successivè recipere, idè ejus capacitas per unam formam non expletur totaliter; atqui natura Angeli caret materiâ: si enim materiam haberet Angelus vel haberet corpoream vel spirituales, si haberet materiam corpoream esset corporeus, cujus oppositum præcedenti conclusione probatum est; non habet etiam materiam spirituales: quia implicat materia spiritualis: materia enim est pura potentia, spiritualitas verò est actus.

Obj. 1. Anima nostra quamvis sit spiritualis & incorruptibilis, non tamen propterea definit esse forma corporis; ergo similiter Angelicæ spiritualitati non oberit aptitudo ad informandum aliquam materiam.

R. Negando consequ. disparitas est: quod anima rationalis sit spiritualis quidem, sed ens incompletum & in infimo gradu intellectualis naturæ, unde potest esse forma corporis, Angelus autem est natura spiritualis completa in altiori gradu naturæ intellectualis.

Obj. 2. Angelus potest assumere corpus alienum: ut patet ex pluribus historiis sacris imò communior sententia est, apparitiones tum in veteri tum in novo testamento relatas tribuendas esse Angelis in assumptis corporibus personam Dei quandoque repræsentantibus; ergo etiam poterunt sibi naturaliter unita corpora habere.

R. Negando consequentiam: quia Angeli quidem possunt assumere corpora aliena, sed ea non informare; igitur assumpto corpori unitur Angelus non tanquam forma vivificans & subsistentiam suam communicans, sed tanquam motor mobili, unde corpus
assump-

INSTANTIA &
Angelo no
formam vivi
non pote
causâ unione,
est enim Angelus
et quæ materiâ hanc
respondentia S.
eriam communem
tem, cuiusquam est
corpora assumpta à Demo
hanc partes virtutum
condemni à legem p
oppositum dicitur
rehectio, efficiunt au
tue dicitur, quandoque
ritâ, & aguntur talis co
tâ & effectus gratiæ;
in sumptis assumptio,
tue ad malos fines, quæ
cooperari non potest.
Obj. 3. Res materiales
magere, ignis enim i
in plicis Tobie fugabat
du depellebat spiritum m
ben materiam hujusmodi
a partem & susceptiv
Corpora virtute divi
tue agere in spiritus,
m plicis Tobie omne g
hanc Cytharæ Dav
tue, quatenus at
tue ad eum ven
tue
script. Ange
paucipiscendæ

assumptum ab Angelo non exercet opera vitæ, cum non habeat formam vivificantem sed solum motum imprimentem, non potest tamen assumere corpus, cui unitur physicâ unione, ex quâ resultet physica compositio, est enim Angelus forma completa. Quod si quæras ex quâ materiâ fiant corpora assumpta ab Angelis? respondetur juxtâ S. Th. hic Q. 51. a. 2. ad 3. materiam communiorem corporum assumptorum esse aërem, cujus signum est, quod multi voluerint secare corpora assumpta à Dæmonibus, nec potuerunt, quia statim partes continuantur; materia enim aëris facile condensari & figurari potest & per lucidi corporis oppositionem diversimodè colorari ex variâ luminis reflexione, efficiunt autem id Angeli quandoque virtute divinâ, quandoque virtute propriâ; virtute divinâ, si figuratio talis ordinetur ad repræsentanda mysteria & effectus gratiæ; virtute verò propriâ, quando sit simplex assumptio, quæ sæpiùs instituitur à Dæmone ad malos fines, quibus Deus ut Author specialis cooperari non potest.

Obj. 3. Res materiales & corpore possunt in Angelos agere, ignis enim illos torquet in inferno, fumus piscis Tobix fugabat Dæmonium, Cythara Davidis depellebat spiritum malum à Saule; ergo Angeli habent materiam hujusmodi corporearum impressionum patibilem & susceptivam.

R. Corpora virtute divinâ, cujus sunt instrumenta possunt agere in Spiritus, sic ignis cruciat Diabolos, fumus piscis Tobix omne genus Dæmoniorum expellit, Melodia Cytharæ Davidis eatenus fugabat Saulis Dæmonium, quatenus atram ejus bilem temperabat, quam Dæmon ad eum vexandum permovebat & perturbabat.

Obj. 4. In script. Angelis tribuitur vis generandi & periculum concupiscendæ forma femineæ Gen. 6. v 2.

Videm-

XIII.
S. Th. hic Q. 114.
materia est incorrupta
est materia, quæ
supponitur eo quod
cipere, id est ejus
leitur tollitur; at
nim materiam ha-
vel spiritum,
corporeus, quæ
batum est, non
tia implicat ma-
potentia, spiritus
ritualis & in-
it esse forma
ualitati non
materiam.
quod anima
incompletum
, unde potest
t natura spiritus
intellectualis.
us alienum; ut
munitur senten-
in novo testa-
assumpis cor-
porearum;
unita corpora
Angeli quidem
ed ea non infor-
et Angelus non
tam suam com-
li, unde corpus
assump-

Videntes Filii Dei (vel juxtà versionem 70. *Angeli*) *Filias hominum*, quod essent pulchra, acceperunt sibi uxores ex omnibus. 1. Cor. 11. Præcipit Apostolus velari mulieres in Ecclesiâ propter Angelos; ergo sunt corporei.

R. In 1. mo loco per Angelos intelliguntur posteri Seth, qui propter probitatem Angeli vel Filii Dei vocantur. In 2. do loco nomine Angelorum intelliguntur Sacerdotes.

Obj. ult. Solus Deus est immortalis & incorruptibilis; ergo Angeli non sunt immortales & incorruptibiles.

R. Immortalitas alio modo convenit Deo & alio modo Angelis, Deo à se & per essentiam, Angelis dependenter & cum non repugantiâ ad hoc, ut destruantur à Deo, à quo possunt in nihilum redigi, si Deus concursum suum subtrahat, sed quia ille concursus titulo connaturalitatis debetur naturæ incorruptibili & indefectibili non minus, quam igni concursus ad comburendum, fit inde, quod simpliciter dicantur Angeli indefectibiles & incorruptibiles.

Q U Æ S T I O II.

An omnes Angeli specie distinguantur?

Suppono 1. Angelos esse multitudine innumeros Dan. 7. v. 10. *Millia millium ministrabant ei.* Job. 25. v. 3. *Numquid est numerus militum ejus & quidem juxtà S. Th. numerus Angelorum excedit numerum omnium specierum sublunarium: quia quantò aliqua præcipua pars universi principaliter intenta est nobilior in modo & gradu essendi, tantò majorem habet super alia excessum in magnitudine & multitudine, ideò cœlestia corpora in magnitudine excedunt sublunaria, plura sunt individua hominum, quam species brutorum, sed Angelus in gradu essendi excedit omnes creaturas; ergo etiam omnes illarum species in numero*

mero excedit cum magnitudine utpote quantitatis ex-
pers excedere non possit.

Suppono 2. Multitudo illa Angelorum dividitur in 3.
hierarchias: hierarchia est multitudo ordinata sub uno
sacro principe; tot igitur erunt hierarchiæ Angelicæ,
quot modis Angeli percipiunt gubernationem supe-
rioris, cum autem Angeli utpote Spiritus pari non
possint aliis propriè subijci, nisi ratione cognitionis,
triplex est gradus in cognitione Angelicâ; quidam
enim Angeli immediatè à Deo illuminantur, alii res cog-
noscunt in principiis universalioribus, alii denique in
propriis & immediatis causis, sicut in monar-
chiâ humanâ ministri regis vident regni dispositionem
in voluntate regis, Senatores vident illam in legibus
& sanctionibus Regni, Judices verò locorum in con-
suetudinibus & statutis localibus; ità Angeli primæ
hierarchiæ sunt veluti Aulici divinitatis. Angeli hierar-
chiæ secundæ præstant regimini generali orbis. An-
geli hierarchiæ tertiæ circa regna provincias vel perso-
nas peculiariter operam suam navant, prima igitur
hierarchia est Angelicus cœtus ordinatus recipiens illu-
minationes immediatè à Deo, easque transfundens
Angelis secundæ hierarchiæ. Secunda est Angelicus
cœtus ordinatus recipiens illuminationes ab Angelis
primæ hierarchiæ & illas transfundens tertiæ. Tertia
hierarchia est Angelicus cœtus ordinatus recipiens di-
vinas illuminationes ab Angelis secundæ hierarchiæ
easque transfundens non Angelis sed hominibus.

Suppono 3. In quâlibet hierarchiâ esse tres Cho-
ros & ordines, quia in omni multitudine bene ordinâ-
tâ debent esse diversi ordines & gradus variis officiis
& functionibus destinati; sicut igitur in omni civitate
triplex ordo reperitur, quidam supremi sunt ut nobiles
& optimates, quidam infimi, ut plebei, quidam me-
dii, sic in quâlibet hierarchiâ Angelicâ ponitur ordo su-
premus,

premus, Medius & infimus. In primâ hierarchiâ, cujus est assistere Deo & rationes rerum in ipso immediatè cognoscere, sunt: *Seraphim* sic dicti, quia accensi amore Dei. *Seraphim* sunt Spiritus præ cæteris ardentes amore Dei eoque incendentes alios. *Cherubim*, qui plenitudo scientiæ dicuntur. *Cherubini* sunt Spiritus Magistri plenitudine scientiæ abundantes præ cæteris omnibus inferioribus, in quos eam transfundunt. *Throni*, in quibus residet divina Majestas. *Throni* sunt Spiritus, quibus Majestas immediatè insidet tanquam Judex. Secunda Hierarchia, cujus est considerare res in speciebus universalibus, & ad quam pertinet dispositio universalis de agendis, dividitur in *Dominationses Virtutes & Potestates*: quia ad gubernationem tria pertinent, distinctio & distributio agendorum, quæ pertinet ad *Dominationses*; facultas ad implendum, quam præbent virtutes; ordinatio exequendorum, quam intimant potestates; *Dominationses* sunt Spiritus dominatum exercentes in gubernatione hominum quin & Angelorum inferiorum se, quos ad obediendum habent subditos tanquam Domini, *Virtutes* sunt Spiritus in fortitudine excellentes ad patranda miracula, corroborandos inferiores Angelos ad munia sua perficienda. *Potestates* sunt Spiritus cohibentes Dæmonis potestatem eamque exercentes in Angelos inferiores ordinando agenda ab ipsis. In tertiâ hierarchiâ, quæ considerat rationes secundum determinationes speciales, & ad quam pertinet operis executio, sunt *Principatus Archangeli & Angeli*: quia in executione rerum alii ducunt & dirigunt, ut in bello duces, & hoc pertinet ad principatus; alii sunt partim regentes partim exequentes ut ministri subalterni exercitûs, & hoc pertinet ad Archangelos; alii denique simpliciter exequentur, ut milites & hujusmodi sunt Angeli. *Principatus* sunt Spiritus suo moderamine principantes Angelis

angelis

stantia &
 quibus, terrenis
 quibus insidant, et
 angelis sunt Spiritus
 & eminentiores,
 Angelis sunt Spiritus
 virtutum & virtutum m
 virtutum de his omnib
 gelis speciem unam com
 a solo nomine, hoc homo
 virtutum locum dicitur
 es e quibus speciem solo
 possent.
 Dico. Si angelus non
 forma, separare, quia
 deus non separare. S. Th. hic
 virtutes de se ipsis sunt specie
 in solo numero multiplicari
 una per virtutes. In A
 virtutes multiplicatione
 virtutes multiplicationis e
 virtutum, quæ in uno
 virtutum conferretur, atq
 virtutum in unico ind
 virtutum distinctum solo nu
 virtutum per virtutes. res
 in quibus idem est prin
 quod distinguit specie
 virtutum numero, quin su
 virtutum sicur distinctio sp
 virtutum (specie), ita dist
 virtutum distinctio numeri
 virtutum numericum, &
 virtutum hoc ipso
 virtutum consequent
 virtutum idem est pr
 virtutum Schol.

gelis inferioribus, terrenis quoque regnis ac principibus, quos instituunt, custodiunt, regunt ac mutant. Archangeli sunt Spiritus nuntiantes res majoris momenti & eminentiores, eminentes inter Angelos custodes. Angeli sunt Spiritus custodes hominum privatorum & nuntii rerum minoris momenti. Controvertitur autem de his omnibus, de facto an quilibet Angelus speciem suam ita compleat, ut à quolibet alio non solo numero, sicut homo ab homine, sed per differentiam specificam distinguatur, & de possibili an plures ejusdem speciei solo numero distincti Angeli dati possent.

DICO. *Si Angeli non sunt compositi ex materiâ & formâ . . . sequitur, quod impossibile sit esse duos Angelos unius speciei.* S. Th. hic Q. 50 a. 4. O. Sive Angeli omnes de facto sunt specie distincti, nec est possibile eos solo numero multiplicari.

1^a Pars Probatur: In Angelis cessat finis, quem in numericâ multiplicatione natura intendit finis enim numericæ multiplicationis est, ut species rerum corruptibilium, quæ in uno non potest conservari, in pluribus conservetur; atqui species Angeli utpote incorruptibilis in unico individuo conservatur; ergo Angeli non differunt solo numero.

2^a Pars Probatur: ratione in conclusione adducta: in quibus idem est principium distinguens numericè, quod distinguit specificè, illa non possunt multiplicari numericè, quin simul multiplicentur specificè: quia sicut distinctio specifica provenit ex aliquo principio specifico, ita distinctio numerica provenit ex aliquo principio numerico, unde si aliud non sit principium numericum, quam specificum, multiplicato numerico hoc ipso multiplicatur principium specificum, & consequenter etiam distinctio specifica atqui in Angelis idem est principium distinguens nume-

ricè, quod distinguit specificè: quia Angeli sunt formæ completæ per se subsistentes sine materiâ & ordine ad materiam, ideoque non habent aliud principium individuale quam ipsam formam, quæ etiam est principium distinctionis specificæ; ergo in Angelis idem est principium distinctionis numericæ & specificæ & consequenter tot debent esse species, quot individua.

Obj. 1. Animæ separatae distinguuntur numero, & tamen sunt formæ spirituales; ergo etiam Angeli licet sint formæ spirituales tamen possunt multiplicari solo numero.

R. Negando consequentiam: quia formæ, quæ sunt receptibiles in materiâ, individuantur per materiam saltem connotatam, illa autem forma, quæ non est receptibilis in materia sed per se subsistens, ex hoc ipso individuatur, quod non potest recipi in alio, & ideo natura, quæ caret materiâ, licet possit esse & sit de facto una numero, hoc ipso quod caret materiâ & quantitate distinguente & multiplicante, non potest tamen esse multiplex numero: quia multiplicatio numerica est effectus formalis quantitatis; sicut igitur repugnat habere effectum formalem sine formâ saltem connotatâ, ita repugnat habere multiplicationem ejusdem naturæ sine connotatione quantitatis.

Obj. 2. Dantur plures cognitiones Angeli solo numero distinctæ, & tamen illæ non sunt minus spirituales quam essentia Angeli; ergo potest aliquid spirituale nullum dicens ordinem ad materiam solo numero distingui.

R. Sicut forma substantialis multiplicatur numero per ordinem ad materiam, ita accidentia individuantur per ordinem ad subjectum, accidentia materialia per subjectum materiale, spiritualia per subjectum spirituale, ideoque cognitiones Angelicæ distinguuntur numero per ordinem ad subjectum, non quidem

nudè

nudè consideratum, sed prout connotat alias & alias partes temporis Angelici invicem succedentes.

Obj. 3. S. Th. opusc. 16. §. 6. ferè circa medium dicit. *Dato, quod non esset de natura intellectus, quod multiplicaretur, non tamen propter hoc oporteret, quod intellectum multiplicari includeret contradictionem;* ergo eodem modo licet Angeli de potentiâ ordinariâ non multiplicentur specie & numero, non tamen repugnabit potentiâ divinâ producere Angelos solo numero distinctos.

R. De mente S. Th. dubitari non posse patet tum ex conclusione tum ex Q. 75. a. 7. O ubi dicit: *Non potest intelligi, quod aliqua forma separata sit, nisi una unius speciei.* & Q. un. de spirit. Creat. a. 8. *Si Angelus est forma simplex abstracta à materiâ, impossibile est etiam fingere, quod sint plures Angeli unius speciei, quia quæcunq; forma, quantumcunque materialis & infima, si ponatur abstracta vel secundum esse vel secundum intellectum, non remanet nisi una in specie una.* Quibus apertè insinuat S. D. solius multiplicationis numericæ principium esse materiam, à quâ vel per ordinem ad quam dantur sub unâ specie plura individua. Ergo juxtâ mentem D. Ang. multiplicatio numerica Angelorum implicat. Et loco cit. loquitur de substantiâ spiritali incompletâ, quæ licet in se non habeat multiplicationis numericæ principium, tamen solo numero multiplicari potest per ordinem ad materiam, cui unibilis est.

Obj. 4. Quod est capax plurium personalitatum & subsistentiarum, est etiam capax plurium individuationum; subsistentia enim est terminus individuationis substantialis; sed natura Angelica est capax plurium personalitatum: posset enim natura divina assumere naturam Angelicam, & tunc destrueretur propria personalitas, & personâ divinâ iterum naturam assumptam dimittente

resultaret alia personalitas Angelica numero distincta à primâ.

2. Distinguendo mi. natura Angelica est capax plurimum subsistentiarum respectu ejusdem individui, in quo sibi succedere possunt Con. in diversis individuis N. subsistentia enim non est principium individuationis sed terminus ejus, unde de se non adfert pluralitatem individuorum, sed sequitur conditionem individui, in quo est.

QUÆSTIO III.

Quomodo Angelus sit in loco & per quid?

Suppono: Angelos in loco esse. Patet ex script. Gen. 18. & 19. dicuntur Angeli venisse ad Abraham & Loth. Apoc. 12. dicitur de Angelis Apostatis: *Neque locus inventus est eorum amplius in caelo.* Dupliciter autem potest aliquid esse in loco: primò circumscriptivè, quod fit per commensurationem rei locatæ cum corpore locante, ita ut superficies convexa corporis locati correspondeat superficiei concavæ corporis locantis, & tota res toti loco ac partes rei partibus loci respondeant; & taliter Angelos non posse esse in loco constat, cum non sint corporei careantque quantitate molis. Secundò aliquid potest esse Analogicè in loco vel definitivè id est: ut sit simpliciter indistans à re præsentis tali loco & ità Angelus præsens potest esse in loco. Sed quæritur per quid Angelus sit definitivè in loco.

DICO. *Per applicationem virtutis Angelica ad aliquem locum qualitercunque dicitur Angelus esse in loco corporeo.* S. Th. hic Q. 52. a. 1. O.

*Probat*ur: Ut Angelus sit præsens in loco, debet necessariò contingere locum per aliquid reale, ratione cujus reddatur intimè præsens & indistans copori locanti vel spatio, cui præsens est; sicut enim corpora

for-

formaliter constituuntur in loco circumscriptivè per contactum formalem superficiei corporis Ambientis; ità Spiritus, qui solam habet quantitatem virtutis, constituitur in loco per contactum virtutis; atqui Angelus non ratione alterius quam operationis attingit locum, non enim ratione intellectûs, purè specularivè locum vel corpus locatum cognoscendo; intellectus quippe fertur in absentia. Neque ratione substantiæ Angelicæ: quia hæc utpote spiritualis nullam habet proportionem cum loco corporeo & est de se indifferens, ut sit vel non sit in loco, sit in hoc vel illo loco, & cum sit indivisibilis, non potest esse ratio, cur modò sit in majori, modò in minori loco; ergo restat, ut Angelus sit tantum in loco per suam virtutem non quidem in actu primo consideratam; cum Angelus diversum vel inæquale spatium occupans eandem habeat virtutem in actu primo, sed per virtutem in actum secundum redactam, quâ majori vel minori spatio occupatur, prout majorem vel minorem locum sibi subjicit.

Obj. 1. Angelus debet esse necessariò in loco: nec enim Angelus potest se eximere ab omni loco reali vel imaginario: quamvis enim fugiat, super vel intrâ vel extra mundum invenietur, licet nullatenus ad extrâ operetur.

R. Negando ant. ut expressè docet D. Ang. in 1. dist. 37. Q. 3. a. 1 ad 4. *Non reputo inconveniens, quod Angelus sine loco possit esse & non in loco, quando nullam operationem circâ locum habet nec est inconveniens ut tunc nusquam vel in nullo loco esse dicatur, quare dicendum, si Angelus creatus fuisset ante mundum tunc nullibi fuisset Angelus nisi in Deo, nec Deus nisi in seipso.*

Obj. 2. Priùs est rem esse, quam operari; ergo etiam prius est esse in loco, quam operari in loco: unum enim ex prærequisitis ad operandum immediatione sup-

potiti est præsentia & approximatio agentis ad passum; ergo prius est Angelus in loco per substantiam antequam operetur.

R. Negando vel Distinguendo consequens: prius est esse in loco quam operari naturâ, & secundum quod operatio est productiva effectûs Con. tempore & secundum quod operatio est contactiva loci N. simili modo aliud consequens distinguitur: prius est Angelus in loco, tempore & in genere causæ efficientis vel formalis N. prius est in loco naturâ aut in genere causa materialis Con. operatio duo præstat munia inadæquata. Primò quod sit conjunctiva & applicativa Angeli ad locum. Secundò quod sit productiva effectûs, juxtâ primam considerationem præsupponitur in genere causæ materialis sibi ipsi, ut acceptæ in posteriori consideratione, non est igitur necesse, ut præexigatur immediata præsentia ad passum tempore vel in omni genere causæ, sed sat est, quod per ipsam operationem fiat formaliter præsens, sicut, licet ad recipiendam animam requiratur corpus organicum, non tamen prærequiritur, sed in ipso ingressu fit organicum.

Obj. 3. Angelus potest quiescere in aliquo loco, ergo operatio non est ratio formalis, quâ Angelus fit præsens loco.

R. N. consequentiam: quia Angelus quiescit in loco non desinendo operari circâ illum, sed quiescit in uno loco, quando non movetur ad alium, non movetur verò, quamdiù circâ idem spatium actione versatur.

Obj. 4. Angeli Custodes sunt nobis semper præsentés, & tamen non semper circâ nos agunt; ergo operatio non est ratio præsentia.

R. Angelos Custodes ferè semper formali præsentia adesse suis clientibus: quia sicut sunt assidua

INSTANTIA &
 corporis &
 quibus illa
 clientem suum
 illum re
 localiter se
 qui u dicit
 3. con. in casu,
 agatur, ut videtur
 sed sicut patet ad
 Obj. 1. spiritus sanctus
 non ibi non agunt, sed p
 2. Damascenus in libro
 etiam alii in alio, se non
 in animis reproborum
 per unum vero abique,
 & aliter, licet ergo
 naturaliter in operatio, et
 in se est passio.
 Inferor ex his 1. An
 indivisibilem & divisi
 non posse esse ubique se
 agens per voluntariam
 in loco, non debet illi
 quo habet maiorem virtutem
 non potest se extendere,
 ita, & determinatam a
 non potest esse ubique,
 1. Angelum p
 in ad quatuor & a
 distantibus.
 contentum
 est subjectum in
 ubi possit in ill
 in partes in
 locis inae

dua pericula corporis & animæ, ita sunt assidue operationes, quibus illa amoliuntur, quod si aliquando circa clientem suum Angelus non operetur, non ideo diceretur illum relinquere, adest enim illi non quidem localiter sed quantum ad effectum custodiæ, quia ut dicit S. D. hic. Q. 113. A. 6. ad 3. *cum est in celo, cognoscit, quid circa hominem agatur, nec indiget morâ temporis ad motum localem, sed statim potest adesse.*

Obj. 5. Spiritus damnati sunt in inferno, & tamen ibi non agunt, sed potius patiuntur.

R. Damnatos in inferno multa agere & pati agunt enim alii in alios, se invicem discruciendo, agunt in animas reproborum ut tortores divinæ justitiæ, patiuntur verò ab igne, à quo violenter detinentur & alligantur, licet ergo ratio existendi in loco conaturaliter sit operatio, ratio tamen existendi in loco violenter est passio.

Inferitur ex his 1. Angelum posse occupare locum indivisibilem & divisibilem seu extensum, non tamen posse esse ubique seu in omni loco: quia cum Angelus per voluntariam virtutis suæ applicationem sit in loco, non debet illi præfigi locus indivisibilis, & quo habet majorem virtutem, eò ad majorem locum potest se extendere, verum, quia virtus illa est finita, & determinatam activitatis spheram habet, non potest esse ubique.

Inferitur 2. Angelum posse esse formaliter in duobus locis inadæquatis & à se invicem intrâ spheram activitatis distantibus. Ratio est: quia quodlibet spatium contentum intrâ spheram activitatis Angelicæ est subjectum ipsius liberæ operationi, ut pro suo libitu possit in illo operari vel non operari, nihil agendo in partes intermedias, quo casu erit simul in duobus locis inadæquatis, quod ipsum legi-

tur sæpius factum in Scripturâ, cum Angelus occidit pri-nogenita Ægypti Israelitas præteriens, cum cæcitate percussit Sodomitas ab invicem distantes: tunc enim operatio Angeli fuit recepta in partibus à se invicem distantibus, non tamen potest Angelus esse in duobus locis inadæquatis, quando distantia est major sphærâ activitatis: quia Angelus non potest extrâ sphæram adæquatam suæ activitatis agere; atqui, si in locis inadæquatis ultrâ sphæram activitatis suæ ageret v. g. si sphæra Angeli contineret spatium 20. milliarium, si illius partes pro libitu posset dividere, fieret, ut per unum milliare operaretur in Indiâ, per alterum in Germaniâ, per unum in cælo, per alterum in aëre, & sic simul & semel loca distantiissima occuparet, quod est contrâ Script. & SS. PP. ex quibus discimus Angelos moveri de uno loco ad alium, de cælo descendere ad terram. Et S. Damascenus lib. 2. de fide Orthod. cap. 2. dicit: *cum sint in cælo, in terrâ non sunt, & in terram à Deo missi non remanent in cælo . . . intellectualiter adsunt, & operantur, ubicunque jussi fuerint, & non possunt secundum idem hic & illic esse & operari.*

Infertur 3. Angelum non posse esse naturaliter in duobus locis adæquatis: quia locus adæquatus Angeli exhaurit totam virtutem naturalem; ergo illum non potest naturaliter prætergredi, alias nulla posset esse ratio, cur non posset esse in omnibus locis. Dixi: naturaliter, quia cum Angelus sit in loco per operationem, sicut potest augeri virtus operativa illius, itâ & ipse potest ultrâ locum adæquaturn supernaturaliter protendi.

Infertur 4. Plures Angelos posse esse in eodem loco materiali: quia Angeli possunt in eodem spa-
tio

estus divers
partiale
di
9. di
Demon
quia locus for
operatio detem
ita, ut illud for
ad quod Angelus
& operatio ad
in igitur non effectus
duobus cum intelli
Angeli non possunt esse
in eodem loco
Infertur 3. Unus
sunt præsentem in al
operatio in
a quo Ange
operatio dependet, pot
operatio præsentem vel p
operatio assumunt, ad
operatio præsentia, cum
operatio illumina
Infertur 6. Perfectio
operatio, minus perfec
operatio perfectior est An
operatio activa & major
operatio

Q U Æ S

Infertur 3. Unus
operatio locali Angeli
operatio
Infertur 4. Certum est
operatio, cum id t
operatio & per
operatio unus de

tio vel effectus diversæ rationis vel etiam ejusdem tanquam causæ partiales & subordinatæ producere, sicut Mar. 5. v. 9. dicitur in eodem corpore fuisse Legionem Dæmonum. Dixi : in eodem loco materiali, quia locus formalis Angeli desumitur ex virtute operativâ determinatâ per operationem adæquatam, itâ, ut illud spatium sit formaliter unus locus, ad quod Angelus per suam virtutem operativam & operationem adæquatam potest se extendere; cum igitur idem effectus non possit simul dependere à duabus causis totalibus non subordinatis, plures Angeli non possunt esse in eodem loco formali, si nimirum quilibet agat actione totali.

Infertur 5. Unum Angelum non posse esse physicè præsentem in alterius essentiâ : quia physicus illapsus & operatio in substantiam Angeli Deo soli convenit, à quo Angelus in suo esse & conservari physicè dependet, possunt tamen Angeli fieri sibi invicem præsentem vel per accidens ratione corporum, quæ assumunt, aut in quæ agunt, vel morali quâdam præsentia, cum unus alteri loquitur, imperat, alterum illuminat.

Infertur 6. Perfectiori Angelo correspondere majorem, minus perfecto minorem locum : quia quânto perfectior est Angelus, tantò perfectior est virtus activa & major sphaera activitatis, adeoque major locus.

QUÆSTIO IV.

De motu locali Angelorum & assumptione corporum.

Suppono 1. Certum est Angelum posse moveri localiter : cum id tradat Scriptura Job 1. v. 7. *circumivi terram & perambulavi eam* Is. 6. v. 6. *volavit ad me unus de Seraphim* Matth. 28 v. 2

Angelus Domini descendit de celo & ratio est : cum Angeli non sint ubique ob suam limitatam virtutem, aliundè verò habeant intellectum, quo cognoscant res distantes, & voluntatem, quâ possunt res distantes appetere, debent etiam habere virtutem motivam, quâ possint illuc se conferre ; ergo Angelis convenit motus non tantum per accidens ad motum corporum assumptorum, sed etiam per se eliciendo operationes circa diversa loca.

Suppono 2. Quod motus Angelorum possit esse duplex : continuus & discretus. Motus continuus est, quando priorem locum successivè & per partes deserendo incipit alteri loco suam operationem per partes applicare ; motus discretus est, quando Angelus unum locum totaliter deserit omnem operationem suam ab illo loco simul & non per partes aufferendo moxque sine interpositâ quiete alium locum occupat, eidem suam operationem simul & non per partes applicando. His suppositis

DICO. 1. Angelus potest dimittere successivè locum divisibilem, in quo prius erat. Et sic motus eius erit continuus, & potest etiam totum locum simul dimittere & toti alteri loco simul se applicare, & sic motus eius non erit continuus S. Th. hic. Q. 53. A. 1. O.

Explicatur & probatur prima pars : cum Angelus sit in loco per operationem, motus continuus Angeli est contactus plurium locorum, quæ successivè & non simul occupat sine intermediâ quiete ; atqui Angelus potest percurrere diversa loca continuo contactu paulatim dimittendo unum locum & prius se transferendo ad unam partem loci & postea ad aliam : licet enim Angelus non habeat partes, quibus sit formaliter extensus, habet tamen virtutem, quæ potest diversis partibus loci applicari incipiendo à partibus immediatioribus, sicut anima

in augmentatione & nutritione diversas partes materiae informat ; ergo Angelus potest moveri motu continuo.

Secunda pars explicatur & probatur : motus non continuus sive discretus consistit in hoc , quod Angelus dimittat locum , in quo est , & toti alteri suam virtutem applicet ; atqui Angelus potest deferere simul totum locum , quem de facto occupat , potestque locum distantem totum occupare etiam non transeundo per medium : cum enim Angelus non sit in loco per commensurationem , sed modo elevationi , ut mensurans continens & subjiciens sibi locum per operationem liberè elicitam , hinc potest se applicare loco , cui voluerit , & ab ejus libertate pendet operationem suam producere vel in extremis vel in medio : cum operatio illa non sit affixa spatio , maximè cum potentia locomotiva Angelorum non sit distincta ab intellectu & voluntate , & motio sit ipsa intellectio & volitio immanens virtualiter transiens : in substantiâ quippe spiritali non possunt esse potentia , nisi à gradu intellectuali dimanantes , quæ sunt intellectus & voluntas ; sicut igitur Angelus potest practicè apprehendere & eligere productionem effectûs in loco distante nihil volens operari in medio , ita potest transire ad locum distantem non transeundo per medium ; unde patet disparitas inter corpus , animam rationalem & Angelum , Corpus non potest de unâ parte spatii transire ad aliam partem spatii intacto medio : quia commensuratur loco , ideoque debet una Pars relinquere locum post aliam & priùs pervenire ad partes proximas quam remotas , unde priùs tangere debet medium , antequam perveniatur ad finem . Item anima non potest informare partes extremas corporis , nisi informet priùs intermedias : quia non unitur corpori nisi dispositionibus preparato , inter quas præcipua est quantitas , at , sicut

Cor-

Corpus Christi in Eucharistiâ existens in cœlo fit realiter præsens in Altari absque hoc, quod prius fuerit præsens in medio, quia non est in loco cum commensuratione ad locum, ita Angelus quia non commensuratur loco, nec illi subjicitur, potest esse in extremâ parte spatii absque hoc, quod prius fuerit in partibus intermediis.

Obj. 1. De ratione essentiali motûs est, quod moveri præcedat mutatum esse; atqui nisi Angelus in motu discreto transeat per medium, moveri non præcedet mutatum esse: non enim erit moveri, quando Angelus est in termino à quo, vel in spatio, quod deserit: quamdiu enim in illo est, ab illo non recedit; nec movetur, quando est in termino ad quem, sive in spatio, quod acquirit: tunc enim est mutatum esse; ergo Angelus moveri non potest, nisi transeat per medium.

R. Distinguendo maj. De ratione motus continui est, quod moveri præcedat mutatum esse *Con.* De ratione motûs discreti *N.* Ratio disparitatis est: quod in motu continuo motum vel mutatum esse sit terminus motûs, ideoque prius est moveri quam motum esse; in motu discreto autem motum vel mutatum esse est pars motûs: sicut enim plures unitates coordinatæ constituunt numerum discretum, sic etiam p'ura instantia sibi succedentia & per intellectum Angelicum coordinata, dum vult hoc instanti *A.* esse in hoc spatio & in instanti *B.* in isto spatio, faciunt & constituunt motum discretum Angeli, ideoque in neutro instanti seorsim sumpto, sive in quo prior locus deseritur, sive in quo posterior locus acquiritur, sed in utroque simul sumpto est motus discretus Angeli, ita ut operatio Angeli, ut ultimo ex voluntate Angeli tangit terminum à quo, habeat rationem viæ, prout verò incipit tangere terminum ad quem, habeat rationem termini motûs discreti, ideoque Angelus in instanti, quo est in ter-
mi-

mino à quo vel in spatio, quod deseritur, moveatur
 initiativè & in instanti, quo est in termino ad quem,
 vel in spatio quod primo occupat, moveatur consum-
 mativè, nec ex hoc sequitur: quòd instans sequatur
 immediate instans: semper enim inter unum instans
 & alterum, quo incipit Angelus esse in novo loco,
 intercedit quies aliqua negativa, cui correspondent
 partes nostri temporis, quæ interruptio simplex in ope-
 rando non impedit motum discretum, sed potius facit
 discontinuum & discretum.

Obj. 2. Angelus non potest transire de præterito
 in futurum, nisi per præsens; ergo nec de loco ex-
 tremo in extremum nisi per medium spatium.

R. Negando consequentiam: quia partes temporis
 non sunt de facto à parte rei, ideo non potest Angelus
 eligere, quam voluerit, ut eidem coexistat, sed neces-
 sariò debet expectare, ut sit præsens; at de facto par-
 tes spatii sunt à parte rei, unde Angelus, cum nullis
 loci legibus alligetur, potest sibi ad libitum passum
 constituere, in quod operetur, & applicare se corpo-
 ri, cui voluerit absque dependentiâ à spatio interme-
 dio. Ex his

Infertur 1. Motum continuum Angeli non fieri in
 instanti: quia continuitas motus importat divisibilita-
 tem, non in Angelo, qui indivisibilis est, sed in appli-
 catione virtutis, quæ prius uni parti, deinde alteri
 conjungitur se retrahendo ab unâ parte & alteram suc-
 cessivè contingendo, quod non potest fieri in in-
 stanti.

Infertur 2. Neque motum discretum Angeli posse
 fieri in instanti: quia ad motum discretum requirun-
 tur duæ operationes, prima, quâ Angelus sit in loco
 derelicto, altera, quâ sit in loco acquisito: non enim
 per hoc intelligitur moveri Angelus, quod incipiat mo-
 vere locum sequentem præscindendo, an ante in alio
 loco

loco fuerit: nam si Angelus de novo creetur, incipit de novo esse in loco, non tamen dicitur moveri localiter propter hoc solum, quia non relinqueret terminum à quo; & generaliter omnis motus essentialiter constat duabus partibus: cum sit necessariò transitus de uno loco ad alium; *nec obstat*: quod motus, quo forma informat materiam, lux expellit tenebras, sit instantaneus; quia illi sunt motus de non esse ad esse, motus localis est transitus de uno extremo positivo ad aliud, unde non potest fieri in instanti, sed ad minus duo instantia requirit, in quorum uno desinat esse in loco uno, & in altero incipiat esse in alio.

Infertur 3. Summam esse motus Angelici velocitatem: vel enim movetur Angelus motu discreto & tunc poterit momento de cœlo ad terram descendere, si nihil opere ut per medium, nam spatium intermedio non retardatur; vel movetur motu continuo, & tunc per minutissimam temporis partem suam virtutem applicando poterit spatium intra sphaeram suæ activitatis contentum decurrere.

Infertur 4. Quod æqualis sit velocitas Angelorum in motu discreto: quia illa est propter independentiam suæ operationis à loco corporeo, quæ est æqualis in omnibus; at velocitas Angelorum in motu continuo non est æqualis: quia hæc est ex perfectione virtutis activæ & amplitudine sphaeræ activitatis, quæ non est æqualis.

DICO 2. *Corpora sensibilia divinâ virtute sic formantur ab Angelis, ut congruant ad representandum Angeli intelligibiles proprietates & hoc est Angelum assumere corpus.* S. Th. hic Q. 51. a. 2. ad 2.

Explicatur & probatur: cum Angeli in sacrâ Scripturâ sæpè visibiliter hominibus apparuerint, nec habeant corpora sibi naturaliter unita, quia sunt substantiæ spirituales completæ, assumpserunt corpora for-

mata

nata vel divinâ virtute ad repræsentanda supernaturalia mysteria, vel naturali. De quibus jam dictum est
 Quæst. 1.

DISPUTATIO XXIV.

*De Cognitione, Productione, Custodiâ & Locutione
 Angelorum.*

QUÆSTIO I.

*Quomodo Angelus seipsum Deum & Angelos
 cognoscat?*

Suppono 1. Angelos esse substantias intellectivas: cum sint substantiæ immateriales, substantiæ autem immateriales sunt intellectivæ: possunt enim formas aliarum rerum in esse intellectivo recipere, quod non potest res materialis; cum materia sit limitativa formæ, & impediatur, ne forma alterius rei recipiatur, ideoque quo substantia est magis immaterialis, eò magis est intellectiva.

Suppono 2. Intelligere Angelorum distingui realiter à substantiâ Angeli, Angelus enim non potest esse sua ultima actualitas in ordine operativo, aliàs foret actus purus, quod repugnat creaturæ, cui essentialis est habere aliquid admixtum potentialitatis.

Suppono 3. Angelum cognoscere se & alia à se, hæc enim est differentia inter esse & intelligere, quod esse sit determinatum ad certum genus & speciem, intellectus autem quandam habet infinitatem, & in tot species intellectio potest dividi, quot sunt objecta intelligibilia: cum intellectus per intellectionem transformetur quasi in rem intellectam; intelligibilia autem sunt syncategorematicè infinita: quia verum est convertibile cum omni ente possibili; unde Angelus potest cognoscere se & alia à se; quo supposito quæritur: quo medio se & alia à se cognoscat?